

TILBUD TIL BARNEHAGER OG SKOLER

26
/
27

VEL
BEVARTGODT
FORTALT

**KUBEN SKAL VÆRE
EN DØRÅPNER TIL FORTID,
SAMTID OG FRAMTID.**

VEL BEVART - GODT FORTALT

Velkommen

til læring og opplevelser utenfor klasserommet. Vi har flere ulike undervisningsopplegg tilpasset læreplanen og det enkelte klassetrinn. Våre engasjerte pedagoger møter barnehagebarna og elevene med varme smil, og løfter frem nysgjerrighet og undring. Vi formidler gjennom fortelling, dialogbasert undervisning og elevaktiviteter. Undervisningsoppleggene er knyttet til våre samlinger, utstillinger, og de gamle husene på tunet.

Enkelte undervisningsopplegg som krever mye praktisk tilrettelegging vil kun tilbys i visse perioder. Vi reiser også ut til skolene med noen av våre opplegg. Våre tilbud til skoler og barnehager er som hovedregel gratis!

Velkommen til KUBEN!

Med vennlig hilsen

Hilde T. Jomaas
Leder Museumsavdelingen

Snorre D. Øverbø
Leder Arkivavdelingen

KUBEN

er en del av Aust-Agder museum og arkiv, og holder til på Langsæ i Arendal. Her tar vi vare på en stor samling av gjenstander, bøker, foto og arkiver. Vi gjør kulturskatter i Agder tilgjengelig for publikum og formidler vår historie. Gjennom forvaltning, forskning og formidling jobber vi for å nå vår visjon: **VEL BEVART – GODT FORTALT.**

Kontakt KUBEN:

Parkveien 16,
4838 Arendal

tlf. 370 17 900
postmottak@aama.no
kubenarendal.no

INNHold

Barnehage	7
Småskole	11
Mellomtrinn	15
Ungdomsskole	19
Videregående	23
Voksenopplæring	29
Praktisk info	31

BARNEHAGE

Ei katte med godt humør NB! Begrenset periode. Uke 42-43	8
I barnas verden	8
Jeg fant, Jeg fant!	9
Spøkefugler og ugagnskråker	9
De hvide Seil	9

Ei katte med godt humør

Hvordan er en katt? Hva bruker den klørne til, og hvordan kan den gå på lydløse poter?

Arne Vinje Gunnerud var en billedhugger som jobbet i forskjellige materialer. Først og fremst bronse og tre. Utstillingen viser skulpturer og fabeldyr med lekne og varierte formuttrykk. Kunstneren var tydelig inspirert av eventyr, folketro og mytologi fra mange verdenshjørner. Dette kommer til uttrykk i både figurative og abstrakte kunstverk med morsomme og fabulerende titler.

Vi vil ta utgangspunkt i noen skulpturer og bruker historiefortelling, sang og fabulering sammen med barna. Etterpå går vi til undervisningsrommet og bruker det vi har sett til å male våre egne kattedyr.

Maks antall barn: 10

Varighet: 90 min

NB! Begrenset periode. Uke 42-43

I barnas verden

Hva måtte barna hjelpe til med da Kristian var liten? Hadde Tove eget rom, og hadde Thomas nettbrett?

Vi tar dere med i utstillingen «Barndom» som er laget for barn og handler om barndom på 1900-tallet.

Med tidsmaskinen reiser vi til 1910-tallet, 1960-tallet eller 1990-tallet. Der finner vi henholdsvis Kristian, Tove eller Thomas. De tre barnas historier er ulike, litt etter hvilken tid de lever i.

I fotoatelieret i Kristians verden kan barna kle seg ut og la seg fotografere hvis de vil. I «gamledager» var det mange som gikk til fotografen for å ta bilde av familien, i motsetning til i dag hvor vi tar de fleste bildene selv.

I Toves verden snakker vi om søndagsturer og hjemmearbeidende mødre. Hos Thomas gjenkjenner vi både pokemonkort og Ninja turtles, men det er ingen tegn til datautstyr på rommet hans.

Etter en liten samling og omvisning får barna leke i utstillingen.

Maks antall barn: 10

Varighet: 60 min

Jeg fant, Jeg fant!

I eventyret «Prinsessa som ingen kunne målbinde» møter vi mange rare ord og uttrykk. Hva er en vidjespenning? Hva betyr å målbinde?

Bli med inn i fortellingens magi og hør om alt det rare Askeladden finner på sin vei og hvordan det går når han møter prinsessa!

Etter fortellerstunden får barna ta og kjenne på gjenstandene som Askeladden finner. Ukjente ord og uttrykk blir forklart, og barna blir med på å dramatisere og leke eventyret på nytt. Kanskje barna finner andre ting som Askeladden kan ha bruk for? Kanskje slutten får en ny vending?

Maks antall barn: 10

Varighet: 45-60 min

Spøkefugler og ugagnskråker

Barna får komme inn i fuglerommet på Langsæ gård. Der står det utstilt ca. 200 fugler, mange av dem utstoppet på 1800-tallet.

Vi undrer oss sammen over mangfoldet av størrelser, farger, fjær, vinger og klør, kranier og egg. Den store albatrossen, som er et blikkfang der den henger i taket, ble kalt for trollmåke, og det var ikke rart at sjøfolk trodde den brakte ulykke.

Vi synger om fugler og hører eventyr om fugler, før vi tester hukommelsen: Er vi like gode som en nøtteskrike til å huske?

Maks antall barn: 10

Varighet: 60 min

De hvide Seil

For 150 år siden var det fullt av seilskuter på Sørlandet.

Norge var verdens tredje største sjøfartsnasjon og Sørlandet var Norges seilskutesentrum. Men hvor ble skutene bygd, og hva ble de bygd av? Hva fikk seilskutene til å bevege seg, hvor dro de, og hva hadde de med seg? Og hvordan var det egentlig å være om bord på en seilskute?

Alt dette og mer får barna vite når vi tar dem med inn i utstillingen De hvide Seil.

De vil i tillegg få høre den dramatiske historien om seilskuta «Skaregrøm» sin siste seilas.

Maks antall barn: 10

Varighet: 30 min

SMÅSKOLE

Har du mot nok?	12
Stein, bare stein?	12
På kjøl, meier og hjul NB! Sesongbasert. Mai–september	12
Soltrall	13
Med tidsmaskin til barndommen	13

Norsk

Har du mot nok?

I en verden som er mørk og hvor lyset ikke alltid skinner igjennom, er det å ha håp og mot viktig. Eventyr og fortellinger kan gi kraft og fremtidsstro. I eventyrene er det ofte de minste som utfører de største bragdene. Slik er det også i dette eventyret.

Museumspedagogen kommer til skolen og holder en fortellerstund.

Eventyret som blir fortalt handler om ei jente, som går gjennom ild og vann, trosser mørket og kulden for å redde sin far.

Hun får spørsmålet «Har du mot nok?» «Ja» svarer hun, og legger ut på en lang og farefull reise.

Om hun lykkes? Bestill fortellerstunden, så får du høre ...

Maks antall elever: 25

Varighet: 20 - 30 min

Samfunnsfag

Stein, bare stein?

Hvorfor heter steinalderen steinalderen? Levde de bare av stein? Bli med inn i utstillingen «Livstegn» og lær om hvordan menneskene i steinalderen levde, hvordan de bodde, og hva de spiste.

Elevene får se på arkeologiske funn av gjenstander som er flere tusen år gamle. De får også kjenne på replika av piler og økser, kjenne på ulike typer skinn og pels, og på bein, sener og gevir.

Menneskene i steinalderen må ha hatt en fantastisk kjennskap til naturen. De må ha vært dyktige håndverkere og jegere, for å kunne overleve alle årstider så langt nord. Vi undrer oss sammen med elevene.

Maks antall elever: 25

Varighet: 60 min

Samfunnsfag

På kjøll, meier og hjul

I dag setter vi oss i bilen og reiser raskt over store strekninger. Hvordan kunne menneskene komme seg fram før de hadde biler?

Vi tar elevene med i Klokkebusa. Der viser vi vogner, sleder og båter. Det er spennende å se brannvogna med den store pumpa, begravellesvogna fra Risør, vogner med og uten kalesjer, og sleder med kuskese. Trengtes det en eller flere hester, mon tro? Hva slags lys hadde vognene når de kjørte i mørket, og hvor kunne man gjemme nista og verdisakene når man kjørte slede til byen for å handle?

Ved å telle antall tollepinner kan vi kanskje gjette hvor mange som måtte til for å ro ei sjekte? Eller er det spor etter mast og seil?

Elevene er med på en runde blant kjøretøyene, og vi undrer oss og resonnerer ut fra det vi ser.

Maks antall elever: 25

Varighet: 45 min

NB! Sesongbasert. Mai- september

Norsk, kunst & håndverk

Soltrall

Hvor får en kunstner ideene sine fra? Kan vanlige mennesker få ideer? Og hvordan kan vi sette dem ut i livet?

KUBEN har fått forvaltningsansvaret for en stor skulptursamling etter arendalskunstneren Arne Vinje Gunnerud.

Arne Vinje Gunnerud var en billedhugger som jobbet i forskjellige materialer, først og fremst bronse og tre. Utstillingen viser skulpturer og fabeldyr med lekne og varierte formuttrykk. Kunstneren var tydelig inspirert av eventyr, folketro og mytologi fra mange verdenshjørner.

Vi vil ta utgangspunkt i noen skulpturer, og bruke historiefortelling, sang og fabulering sammen med barna. Etterpå går vi til undervisningsrommet. Da bruker vi det vi har sett, og lager våre egne fabeldyr.

Maks antall elever: 25

Varighet: 90 min

Materialutgifter: 200,- pr. klasse

Samfunnsfag, kunst & håndverk

Med tidsmaskin til barndommen

I dette opplegget reiser vi med tidsmaskinen, og vi får høre om Kristian, Tove og Thomas som var barn på hvert sitt tiår på 1900-tallet. Hvordan var det å være barn før i tida?

1910-tallet er Kristians verden, og dette er «gamledager» for alle. Her kan vi lære om hvordan barna måtte hjelpe til, om helse, fødsel, sykdom, skolegang og hva barna lekte med. De samme temaene finner vi igjen i Toves verden på 1960-tallet, og Thomas' verden på 1990-tallet.

Når vi har besøkt alle tiårene kan elevene gå på egenhånd i utstillingen og prøve aktivitetene. Det er mye å prøve og gjøre: melke kua, heise seil, gjøre morgentrim, stelle barnet, synge i hårbørsten eller veie en nyfødt.

Etter omvisningen tar vi elevene med på undervisningsrommet og lager en gammeldags leke.

Maks antall elever: 40

Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 90 min

MELLOMTRINN

Lys i taket og vann i krana	16
De hvide Seil	16
Livstegn fra vikingene	16
På jakt etter kildene	17
Slaveskipet «Fredensborg»	17

Samfunnsfag

Lys i taket og vann i krana

Vi tar elevene med til Langsæ gård. Der ser vi på hva som endret seg med elektrisitetens inntog i hjemmene våre, og før og etter innlagt vann. Hvor mye vann måtte de bære? Hvor mye vann drikker ei ku?

På kjøkkenet på Langsæ gård har vi en komfyr fra Arendal komfyrfabrikk. Der ser vi også en flott vedkomfyr fra tida før elektrisiteten. Vi viser fram isskapet som var forløper til kjøleskapet og krukker til å legge ned matvarer på før vi hadde fryser. Vi ser på rokk og vev som skulle til for å skaffe seg klær.

Vi går også innom badstua/korntørka og ser hvordan de tørket korn.

Noen arbeidsoppgaver kan elevene være med å prøve.

Maks antall elever: 25

Varighet: 60 min

Samfunnsfag

De hvide Seil

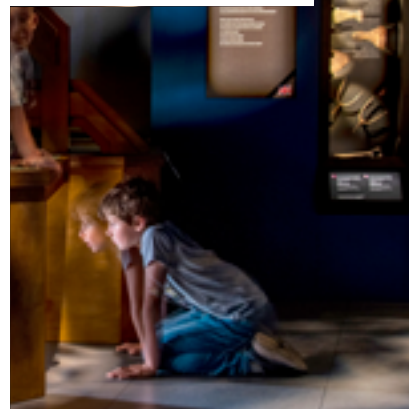
For 150 år siden var Norge verdens tredje største sjøfartsnasjon, og Sørlandet var Norges seilskutesentrum.

Agders store skoger gav tømmer til skipsbygging, og vinden sikret seilskutene fremdrift. Etter toppårene gikk det gradvis nedover. Gullalderen ble avløst av krisetid, og seilskipene forsvant ut av flåten. Dampskip var fremtiden.

I dette undervisningsopplegget vil elevene møte skipskatten Iris og skipsmusen Alando. Iris og Alando er på vei til havs med ei seilskute full av varer, men de har glemt hvor de skal. Kan elevene hjelpe dem? Gjennom å utforske utstillingen «De hvide Seil» vil elevene i grupper prøve å finne ut hvor Iris og Alando skal seile. På seilasen vil de samtidig lære mer om Sørlandets siste seilskutetid.

Maks antall elever: 30

Varighet: 60 min

Samfunnsfag

Livstegn fra vikingene

Vikingtiden var siste del av jernalderen i Norge. I utstillingen «Livstegn» hører elevene om hvordan jernet, båten og seilet var viktige forutsetninger for vikingtiden. Hvordan kunne vikingene reise så langt? Hva var egentlig en viking? Hvordan var samfunnet bygget opp?

Vi snakker om handelsreiser og vikingtokt, om smedenes og veverens arbeid, og om byttevarer og kulturutveksling. Utstillingen har mange flotte arkeologiske gjenstander, og elevene får se smykker, spinnenhjul og drept sverd.

Til slutt får elevene sitte i verdenstreet Yggdrasil, og her hører de om norrøn mytologi og verdensforståelse.

Maks antall elever: 25

Varighet: 45-60 min

Samfunnsfag

På jakt etter kildene

I historiebøkene kan vi lese om fortiden. Vi kan lese om hvordan mennesker i gamle dager var kledd, hva de spiste og ikke minst hva de gjorde. Men hvordan kan vi egentlig vite alt dette? Hvor har forfatterne egentlig hentet opplysningene fra?

I dette undervisningsopplegget vil elevene møte ulike kilder som forteller noe om fortiden. Puslebrickene som til sammen danner et bilde av fortiden vår. Elevene vil også bli med til magasinene der vi oppbevarer mange av kildene til Agders historie.

Etter visning og samtale om ulike kilder, deles elevene inn i grupper for å dra på skattejakt. Skattene er ulike kilder brukt i utstillinger på KUBEN. Elevene må både finne kildene og plassere dem i riktig tid og på riktig sted.

Maks antall elever: 40

Varighet: 90 min

Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Samfunnsfag

Slaveskipet «Fredensborg»

Hvorfor sank et dansk-norsk slaveskip ved Tromøy? Var det slaver om bord da det sank? Dette får elevene svar på i utstillingen om slaveskipet «Fredensborg».

«Fredensborg» seilte fra København i 1767 på en reise i triangelfart. Skipet seilte fra København til Afrika med våpen, krutt og brennevin. I Afrika skulle de selge lasten og kjøpe slaver, elfenben og gull. Dette skulle de ta med til Karibia. Her skulle de selge slavene og bruke fortjenesten på sukker, rom, fargetre og mahogni som de skulle frakte tilbake til København.

Skipet kom aldri tilbake til København.

På hjemveien forliste skipet øst for Tromøy 1. desember 1768. I september 1974 ble vraket funnet av lokale dykkere, og utstillingen bygger på funnene fra den marinarkeologiske utgravningen. Alle protokoller og loggbøker fra skipet ble reddet ved forliset. Derfor kan vi følge reisen nesten time for time.

Målgruppe: 7. trinn

Maks antall elever: 30

Varighet: 45-60 min

[illegible]

UNGDOMSSKOLE

Menneske, mytologi og kunst	20
Historiequiz: Krakket i Arendal 1886	20
Rett, urett og rettigheter	21
Kyss meg!	21

Norsk, kunst & håndverk

Menneske, mytologi & kunst

**Har du hørt om Pygmalion?
Eller Dølvænen?**

Bli med inn i Arne Vinje Gunnerud sin verden av skulpturer. Billedhoggeren som levde mesteparten av sitt voksne liv i Arendal, har gjennom kunsten gitt oss en gave med livsmot, vitalitet og kraft.

Fra hans tidlige arbeider i 1950-årene til hans siste i 2007 er det en utvikling fra det naturalistiske til det abstrakte. Lekenheten og humoren beholder han hele veien. Han henter inspirasjon i mytologi og eventyr. Elevene skal få høre historien om «Pandas eske», og se skulpturen med samme navn.

Uttrykket hans er rått og tøft, og det ligger mange undertoner i arbeidet hans. Til slutt blir det et verksted hvor hver enkelt elev får lage en liten skulptur.

Maks antall elever: 25

Varighet: 90 min

Materialutgifter: 200,- pr. klasse

Samfunnsfag

Historiequiz: Krakket i Arendal 1886

I starten av 1886 var Arendal en av Norges rikeste byer. Velstanden var stor og kulturlivet blomstret. En vakker høstdag endret alt seg. Det store bankkrakket i Arendal slo ned som lyn fra klar himmel. Krisen fikk store konsekvenser for både fattig og rik, og bidro blant annet til opprettelsen av Det norske Arbeiderparti.

I dette undervisningsopplegget vil elevene møte Arendal anno 1886, og få bedre kjennskap til en av de viktige hendelsene i Arendals og Agders historie. Opplegget er todelt. I første del vil elevene få utforske utstillingen om det store bankkrakket i Arendal. I andre del vil elevene i grupper bli utfordret i en quiz med spørsmål knyttet til hva de har sett, hørt og lest i utstillingen.

Maks antall elever: 30

Varighet: 60 min

Norsk, Samfunnsfag

Rett, urett og rettigheter

Hvem hadde egentlig stemmerett etter 1814? Hvilke rettigheter som har blitt kjempet frem tar vi for gitt i dag? I dette undervisningsopplegget vil elevene møte og utforske forandringer i historien knyttet til rettigheter.

Opplegget er todelt. Den ene delen foregår i utstillingen «Åtte før oss». I utstillingen «Åtte før oss» løfter vi frem åtte kvinner fra Agder. Alle åtte ble født på 18- og 1900-tallet. Hvilke rettigheter hadde disse kvinnene, og hvilke muligheter ga det dem?

Den andre delen består av elevbaserte aktiviteter.

Opplegget gir innblikk i rettigheter før og nå, og hvordan rettighetene vi har former livene våre. Sist, men ikke minst, får du lov til å stemme?

Maks antall elever: 30

Varighet: 60 min

I dette undervisningsopplegget viser vi frem ulike tekstdokumenter fra ulike tider, og lar elevene utforske dem som historiske kilder. Vi starter med bilde av et suppebein fra vikingtiden med ordene «Kyss meg» skrevet med runeskrift. Videre ser vi på tekst i tre, skinn og på papir. Vi ser på skrift og språk, og vi ser på tekstenes innhold. Vi lar også elevene prøve å skrive med runeskrift.

Etter visning og oppgaver knyttet til ulike dokumenter tar vi elevene med inn i flere utstillinger, der de gjennom gruppeoppgaver får studere noen av fortidens tekstdokumenter fra Agder.

Maks antall elever: 40

Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 90 min

VIDEREGÅENDE

Tradisjon & Design	24
De hvide Seil	24
Livstegn	25
Historiequiz: Krakket i Arendal 1886	25
Krakket i Arendal 1886	26
Gå i barndommen	26
Slaveskipet «Fredensborg»s siste reise	27

Design og håndverk

Tradisjon & Design

Har de nordiske landene ett felles designuttrykk? Er kunnskap om vår felles kulturarv en forutsetning for egen design?

Utstillingen inneholder:

- Eksempler på kunsthåndverk fra Agder etter 2000.
- Eksempler på norsk industridesign fra hvert tiår på 1900-tallet.
- Utvalgte ikoniske stoler av designere fra Europa og USA fra 1850 til 1990-tallet.

- Tre bannere som omhandler design, brukskunst og kunsthåndverk.

Opplegget gir et innblikk i den norske designhistorien, og hvilken rolle den har hatt i Norden og Europa. Lærerveiledning med forslag til praktiske og teoretiske oppgaver følger med, og kan lastes ned på **kubenarendal.no**

Målgruppe: Håndverk, design og produktutvikling.
Kunst, design og arkitektur.

Maks antall elever: 15

Varighet: 2 skoletimer

Historie

De hvide Seil

For 150 år siden var Norge verdens tredje største sjøfartsnasjon og Sørlandet var Norges seilskutesentrum.

Agders store skoger gav tømmer til skipsbygging, og vinden sikret seilskutene fremdrift. Etter toppårene gikk det gradvis nedover. Gullalderen ble avløst av krisetid, og seilskipene forsvant ut av flåten. Dampskip var fremtiden.

Historien om Sørlandets siste seilskutetid er imidlertid godt bevart i KUBENS arkivmagasiner. I 2018 ble 13 av KUBENS seilskutearkiver innlemmet i Norges dokumentarv – en nasjonal utgave av UNESCOs Memory of the World-program og et register over de viktigste dokumentene i norsk historie. I dette undervisningsopplegget vil elevene bli bedre kjent med arkivene, og ikke minst historiene de kan fortelle.

Maks antall elever: 30

Varighet: 60 min

Historie

Livstegn

Hvilke livstegn har menneskene lagt igjen etter seg?

De første spor etter menneskelig aktivitet i Norge er fra 9300 f.kr. Arkeologiske gjenstander danner grunnlaget for utstillingen «Livstegn» sammen med illustrasjoner og replika.

Vi tar elevene med inn i steinalderen, bronsealderen og jernalderen inkludert vikingtiden.

Vi ser på de lange linjene:

- Hvordan samfunnet endret seg fra et jeger- og sankersamfunn til et bondesamfunn.

- Hvordan boplasser og hjem forandret seg.
- Hvordan ulike teknologier og materialbruk endret samfunnet.
- Hva slags kilder vi har før de skriftlige kildene kommer oss til unnsetning.
- Hva gravskikker kan fortelle oss om tro og religion, makt og rikdom.

Maks antall elever: 30

Varighet: 45-60 min

Historie, samfunnsfag

Historiequiz: Krakket i Arendal 1886

I starten av 1886 var Arendal en av Norges rikeste byer. Velstanden var stor og kulturlivet blomstret. En vakker høstdag endret alt seg. Det store bankkrakket i Arendal slo ned som lyn fra klar himmel. Krisen fikk store konsekvenser for både fattig og rik, og bidro blant annet til opprettelsen av Det norske Arbeiderparti.

I dette undervisningsopplegget vil elevene møte Arendal anno 1886, og få bedre kjennskap til en av de viktige hendelsene i Arendals og Agders historie. Opplegget er todelt. I første del vil elevene få utforske utstillingen om det store bankkrakket i Arendal. I andre del vil elevene i grupper bli utfordret i en quiz med spørsmål knyttet til hva de har sett, hørt og lest i utstillingen.

Målgruppe: Vg3

Maks antall elever: 30

Varighet: 60 min

Historie

Krakket i Arendal 1886

Tidlig i 1886 var Arendal en av Norges rikeste byer. Velstanden var stor og kulturlivet blomstret. En vakker høstdag endret alt seg. Det store bankkrakket i Arendal slo ned som lyn fra klar himmel.

Krisen fikk store konsekvenser for både fattig og rik, og bidro blant annet til opprettelsen av Det norske Arbeiderparti. Årsakene til krakket har imidlertid vært mer uklare, og enkelte hendelser har inntil nylig også vært dysset ned.

I dette undervisningsopplegget tar vi elevene med inn i utstillingen «Krakket i Arendal 1886 – en fortiet historie». Gjennom omvisning i utstillingen vil elevene få innblikk i en av de store historiske hendelsene i Arendal og Agder. Vi vil se på hendelsesforløp og konsekvenser, og vi vil ikke minst se på ulike årsaker.

Målgruppe: Vg3

Maks antall elever: 15

Varighet: 60 min

Helse & oppvekst

Gå i barndommen

Undervisningsopplegget ser med et metaperspektiv på utstillingen «Barndom». Hvordan kan man bruke utstillingen med barnehage- og skolebarn og med eldre mennesker fra institusjon?

Utstillingen handler om å være barn på 1900-tallet, med spesielt fokus på 1990-tallet, foreldregenerasjonens barndomstid, 1960-tallet da besteforeldrene var barn, og 1910-tallet som er 100 år siden og «gamledager» for alle.

Den omhandler tema som fødsel, død, mat, helse, skole, arbeid, fritidsaktiviteter, barnelitteratur, ferie, søndagsturer og friluftsliv.

Målgruppe: Vg1 helse og oppvekstfag, Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfaget og Vg2 helsearbeiderfag.

Maks antall elever: 15

Varighet: 45 min

Historie, samfunnsfag

Slaveskipet «Fredensborg»s siste reise

Slaveri ble forbudt allerede på 1800-tallet, men likevel har det aldri vært så mange slaver i verden som det er nå. Over 40 millioner mennesker lever under slavelignende forhold.

Elevene får omvisning i utstillingen om slaveskipet «Fredensborg»s siste reise, som er både lokalhistorie og verdenshistorie.

«Fredensborg» seilte fra København i 1767 på en reise i triangelfart. Fra København til Afrika med våpen, krutt og brennevin. Fra Afrika til St. Croix i Karibia med elfenben, gull og slaver som skulle jobbe på sukkerplantasjene. Og fra St. Croix til København med sukker, bomull, fargetre og rom.

Skipet kom aldri tilbake til København.

På hjemveien fra St. Croix forliste skipet øst for Tromøy 1. desember 1768. I september 1974 ble vraket funnet av lokale dykkere, og utstillingen bygger på funnene fra de marinarknologiske utgravningene som skjedde etter vrakfunnet. Alle protokoller og journaler fra skipet ble reddet ved forliset. Derfor kan vi følge reisen nesten time for time. Vi forteller den spennende og dramatiske historien.

Dessverre er ikke slaveriet over, og hvis læreren ønsker det, kan man ta elevene med i utstillingen «Våre slaver». Den handler om det moderne slaveriet, om FNs bærekraftsmål, om hva som gjør mennesker sårbare for slaveri, og hva vi som enkeltmennesker kan gjøre for å forandre på dette. Rommet er trangt, men kan brukes til å utforske dette viktige temaet i små grupper.

Maks antall elever: 30

Varighet: 45-60 min

VOKSEN- OPPLÆRING

Der det er hjerterom er det husrom

Vi tar elevene med til det gamle husmannshuset Hesthag og sveitervillaen Langsæ gård. Spørsmål vi stiller oss er: Hvordan var det å leve i Norge for 150 år siden? Har Norge alltid vært et rikt land?

Vi snakker blant annet om sosiale skiller på 1800-tallet, som kommer til uttrykk gjennom arkitekturen. Hva det vil si å være husmann? Om den store familien i Hesthaghuset, utedo, oppvarming og lysforhold.

Dette står i kontrast til det romslige herskaps huset der det er høyt under taket, mange vinduer og god plass til den lille familien som bodde der.

I tillegg sveiper vi innom Badstua. Dette er egentlig en korntørke, og vi snakker om tørking og konservering av mat før fryseboksens tid.

Maks antall elever: 15

Varighet: 45-60 min

NB! Sesongbasert. Mai- september

Krakket i Arendal 1886

Tidlig i 1886 var Arendal en av Norges rikeste byer. Velstanden var stor og kulturlivet blomstret. En vakker høstdag endret alt seg. Det store bankkrakket i Arendal slo ned som lyn fra klar himmel. Krisen fikk store konsekvenser for både fattig og rik, og bidro blant annet til opprettelsen av Det norske Arbeiderparti.

I dette undervisningsopplegget tar vi elevene med inn i utstillingen «Krakket i Arendal 1886 – en fortiet historie». Utstillingen viser Arendal på slutten av 1800-tallet, og elevene vil få innblikk i en av de store historiske hendelsene i byen og Agder på slutten av 1800-tallet.

Maks antall elever: 15

Varighet: 45-60 min

De hvide Seil

For 150 år siden var Norge verdens tredje største sjøfartsnasjon og Sørlandet var Norges seilskutesentrum. Agders store skoger gav tømmer til skipsbygging, og vinden sikret seilskutene fremdrift. Etter toppårene gikk det gradvis nedover. Gullalderen ble avløst av krisetid, og seilskipene forsvant ut av flåten. Dampskip var fremtiden.

Historien om Sørlandets siste seilskutetid er imidlertid godt bevart i KUBENS arkivmagasiner. I 2018 ble 13 av KUBENS seilskutearkiver innlemmet i Norges dokumentarv – en nasjonal utgave av UNESCOs Memory of the World-program og et register over de viktigste dokumentene i norsk historie. I dette undervisningsopplegget vil elevene bli bedre kjent med arkivene og ikke minst historiene de kan fortelle.

Maks antall elever: 15

Varighet: 60 min

Barndommens grønne dal

Utstillingen «Barndom» handler om å være barn i Norge på 1900-tallet. Den er laget med barn som målgruppe, men erfaringen tilsier at den fungerer godt til voksne også. Derfor spør vi: Hvordan har barnerollen forandret seg i Norge i løpet av de siste hundre årene?

I omvisningen snakker vi om tema som fødsel, død, helse, mat, skole, å hjelpe til, søndagstur og friluftsliv, fritidsaktiviteter, bruk av radio og TV, barnelitteratur osv.

Gjennom de tre tiårene, 1910, 1960 og 1990, kan man se hvordan Norge har forandret seg på hundre år. Utstillingen er egnet til å snakke om barnerollen før og nå, og til å skape dialog på tvers av generasjoner og kulturer.

Maks antall elever: 20

Varighet: 45 min

PRAKTISK INFO

Forberedelse

Vi på KUBEN ønsker at skolen er målrettet når den besøker oss. Vi setter derfor pris på å forberede besøket sammen med læreren. Skolene kan be om skreddersydde pakker når de holder på med tema/prosjekt. Vi tar også imot prosjektgrupper med egne problemstillinger. Det er en fordel om vi får vite om skolenes prosjektuker på forhånd dersom planen er å sende elever hit på egenhånd. Elevene bør ringe og avtale besøk. Ofte kan det være en god forberedelse å besøke vår hjemmeside: **kubenarendal.no**

Gruppestørrelse

For å sikre best mulig utbytte av våre opplegg, er det viktig at gruppene ikke blir for store. Det er viktig at alle kommer nær nok det utstilte materialet, og får god kontakt med våre pedagoger. Noen av våre opplegg er imidlertid tilpasset større grupper.

Spising

Dersom dere ønsker å ta med dere matpakke har vi to undervisningsrom og kjøkkenet på Langsæ gård som brukes til matpause. Husk å avtale med oss på forhånd.

SFO

Vi vet at den vanlige SFO-tiden ofte er for knapp for et besøk hos oss. I feriene derimot er barna på SFO flere timer, og de voksne ønsker å gi elevene gode ferieopplevelser.

Kom på besøk til oss i små grupper og ta en skattejakt. Gjennom skattejakten vil barna få utforske flere av våre utstillinger. Besøket er lurt å avtale på forhånd.

Pris

Skoleklasser, SFO og barnehager kommer gratis inn på KUBEN i åpningstiden, og omvisning koster ingenting. Eventuelt undervisningsmateriell må imidlertid gruppene dekke.

Planleggingsdag

Om dere vil legge en planleggingsdag eller en del av en planleggingsdag hit, kan vi være behjelpelig med opplegget. Hvis noen ønsker besøk av en av våre pedagoger for å presentere hva vi har å tilby, kommer vi gjerne på et besøk/møte.

Ta en titt på **kubenarendal.no**

Bestilling/ Ta kontakt

Husk å bestille i god tid. Da har dere størst mulighet til å få ønsket tidspunkt.

Vi tar forbehold om endringer.

ARKIVPEDAGOG

Gaute Chr. Molaug

gaute.christian.molaug@aama.no
960 95 322

MUSEUMSPEDAGOGER

Kari Helene Kullerud

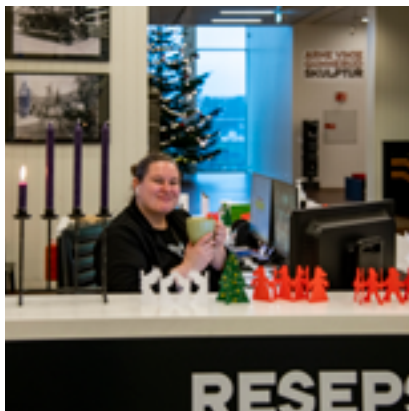
kari.helene.kullerud@aama.no
907 71 888

Jenny Eik Pilskog

jenny.eik.pilskog@aama.no
960 95 320

Gunvor Marie Lien

gunvor.marie.lien@aama.no
936 04 848

UTSTILLINGER OG FASILITETER PÅ KUBEN

Utstillingene på KUBEN er delt inn i ulike kategorier. Vi skiller mellom permanente og skiftende utstillinger. Vi har for tiden tre ulike arealer for skiftende utstillinger:

Den sorte Kube er et lokale primært beregnet på å stille ut bilder fra egen samling og fra andre institusjoner.

Åpent magasin er et lokale med hyller for kulturhistoriske gjenstander, ordnet som i et magasin med mange gjenstander av samme kategori.

Utstillingsarealet i 5. etasje blir brukt til skiftende kulturhistoriske utstillinger.

Følg med på kubenarendal.no for å se hva som til enhver tid er stilt ut i disse områdene.

4. Etasje

- Bemannet lesesal med bibliotek og trådløst nett
- Seminarrom

5. Etasje

- Garderobe for skoleklasser med plass til ransler, og låsbare skap for vesker og verdisaker
- Resepsjon
- Oselias Kafé med enkel servering
- Museumsbutikk
- Toaletter
- Stort elevverksted
- Lite elevverksted
- Foredragssal
- Utstillingen «Arne Vinje Gunnerud skulptur»
- Utstillingen «Åtte før oss»

6. Etasje

- Utstillingen «Krakket i Arendal 1886 - en fortiet historie»
- Utstillingen «Livstegn»
- Utstillingen «Slavegjort»
- Åpent magasin: «Game On»
- Utstillingen «De hvide Seil»

7. Etasje

- Utstillingen «Barndom»
- Den Sorte Kube: «De Båtreisende». Står ut 2026

Merdøgaard museum

Merdøgaard er en liten kystgård med skipperhus fra 1736. Museet ligger idyllisk til på stranden og er en viktig del av kulturmiljøet i uthavna Merdø.

Bestillinger av omvisninger på Merdøgaard gjøres til KUBENS sentralbord: 370 17 900. Det er mulig å bli med på omvisninger fra slutten av mai til begynnelsen av september.

I skolens sommerferie er museet åpent 7 dager i uka. Omvisning flere ganger daglig. På museumsområdet er det også en badestrand og en liten sommeråpen kro. For oppdaterte opplysninger om klokkeslett for omvisningene gå på kubenarendal.no eller facebook.com/kubenarendal/

Aust-Agder tunet

Til anlegget på Langsæ hører også Aust-Agder tunet. Det består av flere gamle bygninger, hvor noen er flyttet fra andre steder i fylket. Da museet og arkivet bygget sine første lokaler på Langsæ på 1950-tallet, ble planene om et friluftsmuseum tatt fram igjen. Husene ble satt opp på tunet på 1960- og 1970-tallet. Etter hvert ble det vanlig å verne hus der de sto, og flyttingen av flere hus til Aust-Agder tunet opphørte. For tiden kan følgende hus åpnes for publikum:

Hesthaghuset

Opprinnelig husmannsplass fra Holt. Språkmannen Knud Knudsen har vokst opp i huset.

Hesthaghuset inneholder kjøkken med åpen grue og bakerovn, stue med slagbenk og enkle møbler, soverom med senger og vaskestell. Dette er fint å oppleve sammen med Langsæ gård for å se på forskjellen i levkår for fattige og rike (åpent fra midten av mai til midten av september).

Klokkebua

Huset er flyttet fra skipsverftet Holmen i Risør. Navnet har den fått fordi den store verftsklokka hang der. Klokkebua inneholder vogner og sleder, båter og fiskeredsaker fra flere steder i fylket (åpent fra midten av mai til midten av september).

Langsæ Gård

Et av Arendals første hus i sveitserstil, bygget der det ligger i 1858. På slutten av 1990-tallet ble eksteriøret ført tilbake til sine opprinnelige farger.

Arendal husmorskole holdt til i bygget i en årrekke.

Badstue

Badstue fra slutten av 1700-tallet fra Moland gård i Søndeled. Den ble brukt til korntørking og tørking av kjøtt i tider da man ikke hadde kjøleskap og fryseboks.

Den kulturelle
skolesekken
Agder

Den Kulturelle Skolesekken 2025/2026

Dette skoleåret bidrar KUBEN med
ett DKS-opplegg for Arendal kommune.
«Heime - meg, mamma og mormor».

BARNDOM OG HEIME – MEG, MAMMA OG MORMOR

**Forestilling og museumsbesøk
i ett og samme opplegg.**

Elevene blir med på en tidsreise i tre
generasjoner gjennom forestillingen
«Heime – meg, mamma og mormor» av
Heidrun Sangvik og ved besøk i utstillingen
Barndom. Både forestillingen og utstillingen
tar for seg hvordan det var å være barn på
1900-tallet.

åtte før oss

I denne utstillingen møter du kvinner fra Agder som har bemerket seg på ulike måter i samfunnet. Vet du hvem som var første kvinnelige stortingsrepresentant fra Aust-Agder? Eller hvem som designet smykker i Barbudalen?

Les mer
om utstillingen:

